

CREIEM EN LA RESURRECCIÓ DE LA CARN?

(Equipos Mare de Déu - Col·legi Immaculada Concepció -16/06/07)

Adelaide Baracco, mestra, teòloga i escriptora

Creiem en la resurrecció de la carn?

La reflexió que us proposo té tres parts: la primera, què vol dir avui creure en la [®] (= Resurrecció de Jesús); la segona, què vol dir creure en la resurrecció de la "carn"; la tercera, com ser "persones de resurrecció" en el nostre món.

I. CREURE AVUI EN LA [®]

La fe cristiana té el seu fonament en l'esdeveniment-Resurrecció. Sense la Resurrecció de Jesús, la nostra fe no tindria cap sentit, diu Sant Pau.

Què vol dir "esdeveniment"? Un esdeveniment no és un simple fet, quelcom que "passa" sense més, sinó quelcom que marca un abans i un després, perquè representa més que el simple succeir. Un esdeveniment és quelcom que es grava en la memòria, personal o col·lectiva, i des d'aquí actua (positivament o negativament). Un esdeveniment és quelcom que "significa", que exerceix una influència sobre la nostra acció i reflexió. [pe. 11/S - caiguda del mur de Berlín, dos esdeveniments de significació contrària, l'un de desestabilització, l'altre d'esperança]

La Resurrecció de Jesús és això: un esdeveniment, que ens crida a ser "persones de resurrecció", anunciadors de resurrecció, actors de resurrecció.

Però, el pas de la Resurrecció de Jesús a una vida cristiana viscuda com a "persones de resurrecció" no és fàcil per a nosaltres. Per diverses raons.

1. Som fills de la modernitat, és a dir d'una època cultural que ha enaltit sobradament el valor de la raó. I la modernitat ha comportat pel cristianisme una crítica dràstica a la fe i als seus continguts. La fe ha estat tatxada sovint d'auto-engany, de creença en uns mites, d'infantilisme, d'engany col·lectiu per mantenir el poder, etc.

Reflexionem, per tant, d'entrada, sobre la Resurrecció de Jesús. La pregunta que ens fem és doble: a) què va passar realment? b) què en sabem? Començarem per la segona. Què en sabem?

La nostra fe es basa en el testimoni dels apòstols, que ens ha arribat pel NT. La fe cristiana és l'assentiment lliure a un testimoni que considerem creïble i digne de la nostra confiança.

Pel que fa als textos bíblics, en els darrers 50 anys hi ha hagut una evolució molt important en el camp de l'exegesi: els estudiosos se serveixen, des de fa anys, del mètode històric-crític, que consisteix en: la recerca de tots els documents a l'abast; l'anàlisi rigorosa d'aquests documents (autor, data, fonts...); la comparació entre els diferents textos o manuscrits (convergències, divergències, contradiccions); i, finalment, la interpretació dels documents. Cal dir que el mètode històric-crític és el fruit d'una sensibilitat teològica que s'ha obert als interrogants de la ciència.

Respecte de la Resurrecció, els textos diuen literalment: "Jesús ha ressuscitat" (1Co 15,1-20) o bé: "Déu l'ha ressuscitat" (Ac 2,14-36). Aquesta segona fórmula és la més antiga (estem parlant aproximadament de l'any '50 d.C).

Però cal fer una observació: els deixebles no són testimonis de la ® en si, sinó de **Jesús Ressuscitat**: narren de com no van trobar Jesús al sepulcre perquè aquest estava buit, i de com Jesús se'ls va aparèixer, amb els signes de la Passió (pe. Jn 20,19-29).

Teològicament, fins a l'Edat moderna, la ® va ser entesa com un miracle que acreditava Jesús com a Fill de Déu. ® era vista com la "revivificació" de Jesús, el retorn a la **vida en aquest món**.

Però a partir del segle XVIII, amb la Il·lustració, la raó esdevé "el" criteri -l'únic- d'anàlisi: és el que s'anomena el racionalisme. Aquesta postura filosòfica va representar un veritable sistema cultural, que abastava tots els àmbits del saber, i per tant també l'estudi bíblic. Va néixer així un debat molt important: com es podia conciliar el text bíblic amb la raó. Els relats bíblics, per tant, van ser sotmesos a una anàlisi meticulosa.

D'aquest debat en van sorgir diferents postures teològiques. La postura tradicional, que encara avui és molt habitual, diu:

1. la ® és un fet històric (en el sentit d'empíricament comprovable): els relats del sepulcre buit i les aparicions en són la demostració.

Una segona postura, més minoritària, es va sentir "tocada" per la crítica racionalista i es refugià en el nivell de la creença, desvinculant-la de la historicitat, dient:

2. els relats de les aparicions no són la demostració d'un fet històric, sinó que són fruit de la fe de la comunitat cristiana.

I finalment, una tercera postura que accentuava la dimensió psicològica, deia:

3. La [®] i les aparicions van ser una experiència interior totalment subjectiva dels apòstols.

Totes tres postures volien donar credibilitat al missatge evangèlic davant de la raó crítica. Però entenien (entenen) la veritat històrica únicament com allò empíricament **comprovable**.

I totes tres tenien un pressupòsit que ha fet molt de mal al cristianisme: és a dir, la fe és totalment **autònoma** respecte a la història. En la postura tradicional, la veritat històrica interessa en la mesura en què recolza la veritat de fe; per això es força la historicitat d'unes dades que, d'altra banda, no poden ser demostrades científicament. En les altres postures, en canvi, es prescindeix –total o parcialment– de la veritat històrica.

Cal dir que **aquesta dicotomia entre fe i història traeix la fe cristiana**, perquè fa una separació entre el Jesús històric (l'home-Jesús) i el Crist de la fe (el Fill de Déu ressuscitat). Mentre, en canvi, el cristianisme proclama la fe en Jesús de Natzaret que viu, mor i, un cop ressuscitat, s'apareix a les dones, als deixebles d'Emaús, als apòstols...

La fe cristiana des del començament és la fe en el **Ressuscitat que és el mateix Jesús que havia mort a la Creu**.

Resumint: a la pregunta “què sabem de la resurrecció de Jesús” haurem de respondre amb honestedat, no forçant les dades que tenim, però sense renunciar a la historicitat, la qual no és únicament allò empíricament **comprovable**. No hem d'oblidar mai que la història és un element **fonamental** de la fe bíblica. La fe jueu-cristiana no és la fe en un mite, sinó en un Déu que entra en la història. I tractant-se de Déu, és a dir de la Transcendència divina, no podem apel·lar a manifestacions empíriques. Déu entra en la història d'una manera **real**, per tant històrica, segons uns paràmetres que no són sempre necessàriament accessibles a la comprovació empírica.

2. TORNEM ARA A LA PRIMERA PREGUNTA: “QUÈ VA PASSAR REALMENT?”.

Llegint els textos, resulta indubtable que després de [®], els apòstols van tenir unes experiències **singulars**. Els textos més antics parlen de “revelació” (Ga 1,16); “aparició” (1Co 15,5-8; Lc 24,34); “veure” (1Co 9,1).

Com hem d'entendre aquestes experiències? El context serà qui ens ho diu.

- es tracta d'un coneixement del Ressuscitat marcat per una total gratuïtat: és una experiència que els arriba d'una manera sobtada, imprevista, quan estan experimentant la crisi del fracàs més absolut, per la mort de Jesús.
- és un coneixement pel qual el Crucificat (amb els signes visibles de la Passió) es revela als deixebles com algú que viu i actua de manera nova: ja no està subjecte a les limitacions de l'espai, el temps, la corporeïtat.
- és un coneixement de Crist que comporta una experiència de perdó (Jn 20,23), d'impuls a la missió, de fermesa i serenor que fan fora radicalment el dubte i la por; totes característiques del do de l'Esperit, que confirma la promesa de Jesús (cf profetes, sants, místics...)

Per tant:

Hem de ser conscients d'una cosa: el llenguatge vol expressar quelcom real experimentat pels apòstols/deixebles, i tractant-se del Transcendent és un llenguatge necessàriament simbòlic. El “veure” dels textos s'ha d'entendre més com un “deixar-se veure”, “fer-se trobadís” per part de Jesús. Es tracta d'una experiència gratuïta i que transforma el cor i la vida dels deixebles.

2. Com podem formular la ® avui?

- a) És possible que la psicologia pugui interpretar les experiències post-pasquals dels apòstols com a quelcom "subjectiu", però això no desvirtua la seva realitat: els apòstols testimonien quelcom viscut com a real i que els ha transformat profundament, cosa que resulta explícita també als "altres" (Ac 2,12-13)
- b) Les experiències post-pasquals són explicades pels protagonistes evitant al màxim una possible interpretació com a "fenòmens extraordinaris": de fet l'accent és posat sobre gestos concrets: menjar, partir el pa, tocar amb les mans...
- c) Els textos, més que uns fets relaten unes experiències: els relats pasquals són el testimoni de l'experiència de la ® en forma d'històries.

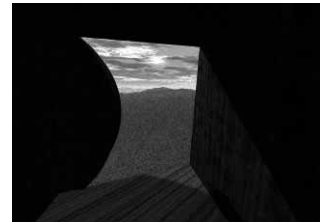
Una formulació acceptable de la ® de Jesús avui hauria de:

- 1. no caure en una postura literalista-apologetica, volent "demostrar" la ® amb unes dades (sepulcre buit/aparicions) que no són empíricament comprovables (el sepulcre buit podria ser degut a la sostracció del cadàver; les aparicions podrien ser fruit de la imaginació)
- 2. no caure en una postura historicista, que vol descobrir la veritat empírica de la Bíblia; aquesta postura és filla de la Il·lustració que considera la raó com a únic criteri
- 3. reconèixer la particularitat i especificitat dels gèneres literaris bíblics: en aquest cas, els relats pasquals, que són narracions d'una experiència viscuda i interpretada
- 4. reconèixer els límits de la ciència, que no pot ni demostrar ni negar la ®
- 5. escoltar el missatge evangèlic amb el cor, és a dir d'una manera empàtica, obrint-nos al Misteri, aquella dimensió que ens supera i ens embolcalla amorosament.

Creure en la ® de Jesús serà, aleshores, creure que Déu s'ha compromès amb la humanitat i que el mal i la mort no són la darrera paraula.

Creure en la ® de Jesús serà, aleshores,
creure que Déu s'ha compromès amb
la humanitat i que el mal i la mort no són
la darrera paraula.

II. CREIEM EN LA "RESURRECCIÓ DE LA CARN"

1) El NT

En el NT, Pau és el qui tracta més profundament el tema de la resurrecció. El termes que utilitza deriven de l'antropologia grega de la qual culturalment és fill.

- *soma*: la persona en la seva identitat, en allò que és en relació amb si mateixa/els altres
- *sarx*: la persona entesa en la seva dimensió de fragilitat, feblesa, corruptibilitat
- *psiké*: la persona entesa en la seva vitalitat
- *pneuma*: esperit, dinamisme vital que ve de Déu

Pau vincula directament la ® amb la nostra resurrecció: 1Co 15,12-19

12 Si prediquem que Crist ha ressuscitat d'entre els morts, com és que alguns de vosaltres neguen la resurrecció dels morts? 13 Si no hi ha resurrecció dels morts, tampoc Crist no ha ressuscitat. 14 I si Crist no ha ressuscitat, la nostra predicació és buida, i buida és també la vostra fe. [15 Fins i tot donem un fals testimoni de Déu mateix, ja que testimoniem en contra d'ell quan diem que ell ha ressuscitat el Crist: si és cert que els morts no ressusciten, Déu no l'ha pogut pas ressuscitar. 16 Perquè si els morts no ressusciten, tampoc Crist no ha ressuscitat. 17 I si Crist no ha ressuscitat, la vostra fe és il·lusòria, encara viviu en els vostres pecats. 18 En conseqüència, els qui han mort en Crist, també estarien perduts sense remei. 19 Si l'esperança que tenim posada en Crist no va més enllà d'aquesta vida, som els qui fem més llàstima de tots els homes.]

Més endavant, en la mateixa carta, ens dóna els elements per comprendre què diem quan afirmem la resurrecció de la carn.

35 Potser algú preguntarà: «I com ressusciten, els morts? Quina mena de cos tenen?» [...] 41 la resplendor del sol és diferent de la resplendor de la lluna i diferent de la dels estels, ja que cap estel no resplendeix igual que l'altre. 42 Amb la resurrecció dels morts passa una cosa semblant. Se sembla un cos corruptible, però en ressuscita un d'incorruptible; 43 se sembla un cos sense honor, i ressuscita gloriós; és sembrat feble, i ressuscita ple de força. 44 És sembrat un cos terrenal, i ressuscita un cos espiritual.

└ *soma pneumatikon*

identitat transformació
personal pel dinamisme diví

Per tant: la interpretació correcta afirma la resurrecció de la **identitat personal transformada**.

Però la fe en la resurrecció, amb el temps, ha anat derivant en la fe en la creença en la immortalitat, per la influència del platonisme i de la seva concepció dualista (el cos, "presó" mortal de l'ànima immortal).

Així, allò que per la fe jueva -i la primitiva comunitat cristiana- és el **dinamisme diví** de la persona, va patir la separació neta del cos, de la fisicitat humana, amb el resultat d'una fe en la resurrecció molt poc cristiana... Amb tot, cal recordar que el gran teòleg S. Tomàs va criticar l'antropologia platònica, i va afirmar rotundament la **relació indissoluble cos-ànima**.

El NT ens diu, per boca de S. Pau, que **tots serem transformats**: aquest és el missatge fonamental de ®: “Crist ha ressuscitat com a primícia de tots els qui han mort” (1Co 15,20).

2) LA FE DE L'ESGLÉSIA

“Creiem en la R de la carn”, ja és present en els credos més antics.

- Amb aquesta formulació, l'Església afirma la resurrecció amb el propi cos, contra les doctrines que fomenten el menyspreu de la matèria física.

a) R de la “carn” **no** vol dir R de la mateixa matèria bruta del cos terrenal, perquè sinó es tractaria de la recuperació/reviviscència del cadàver.

De fet, la matèria indeterminada esdevé el meu cos, gràcies a l’“ànima” (aquella estructura personal, gràcies a la qual esdevinc un jo situat en l'espai, el temps, el cosmos). Al morir, la matèria es converteix en cadàver (≠ de “cos”), és a dir matèria **sense** estructura.

- matèria ≠ cos. La **corporeïtat ressuscitada** no necessàriament serà quelcom material tal com ho coneixem ara.
- El “cos” no s'identifica amb la seva composició atòmica, amb els àtoms que el constitueixen: és més que això. Parlar d'identitat corporal (= el que ressuscita és el **meu cos**) s'ha d'interpretar en el sentit d'identitat **formal**: el que ressuscita és el meu jo “estructurat”.
- Això implica tenir una visió antropològica unitària:

veure la persona com un **tot** = ànima-cos
que és **bo**

Encara fem massa separació entre cos i ànima, mentre la persona humana és una unitat.

La perspectiva a agafar és: **ser cos**, i no tenir cos

b) L'esperança cristiana en la Resurrecció significa: creure i esperar que cadascú de nosaltres serà persona humana en **plenitud**, per sempre. És a dir: seré “jo”, de la manera més plena (el que sóc, des de sempre en el disseny de Déu).

No vol dir “recuperar” una part de mi = tenir un jo i el cos.

Aquest jo és cos-que-s'expressa, cos-que-viu. Ressuscitar amb el mateix cos vol dir recuperar el jo en totes les seves dimensions, el que jo sóc, la meua plena identitat personal.

La transformació que s'esdevindrà serà un **canvi per assolir la plenitud**. D'altra banda, al llarg de la nostra existència terrenal, experimentem canvis en el nostre cos: la matèria biològica no és la mateixa (neurons, pell, etc.) i la nostra vida psíquica tampoc. Això ens pot ajudar a entendre-ho millor.

c) També ens hi ajuda la perspectiva que està prenent la ciència. La física actual parla i explica la matèria com a **teixit**, com a **trama de relacions**, una perspectiva totalment a les antípodes de la que tenia la física mecanicista, basada en el model del “tot” com a **suma d'elements**.

En aquest segle, hi ha hagut un **canvi de paradigma**: del paradigma mecanicista (analític) hem passat al paradigma ecològic/holístic (sintètic): l'èmfasi és posada sobre el "tot", entès com un teixit d'interrelacions. Les partícules subatòmiques ja no són vistes com a "coses" autònomes sinó com a interconnexions.

- La naturalesa no està feta d'elements aïllats, sinó que és una trama de relacions entre les diferents parts d'un tot
- L'univers material és vist com una xarxa dinàmica d'esdeveniments interrelacionats (cf pel·lícula "Y tu que sabes?")

A la llum de tot això, molts teòlegs avui interpreten així la "resurrecció de la carn": qui ressuscita és el jo personal, entès no individualment sinó com a teixit de relacions personals.

III. SER PERSONES DE RESURRECCIÓ EN EL NOSTRE MÓN

Parlar de resurrecció, a la llum de ®, vol dir parlar de Vida restituïda, retornada, recreada, allà on hi havia mort. No només la mort física, sinó també la mort psíquica: el sofriment, la violència, la soledat, la marginació... Tot el que és no-vida i que crida invocant resurrecció, invocant vida.

Quantes situacions, individuals i col·lectives, ens criden a nivell personal i social perquè hi portem resurrecció. Ni que siguin petites resurreccions, resurreccions del dia a dia, totes elles tenen un sentit molt més gran del que pensem, perquè totes ajuden a crear aquell cel nou i terra nova que Jesús va prometre. Aquesta és la Bona Notícia:

(Lc 4,16-20) 16 I se n'anà a Natzaret, on s'havia criat. El dissabte, com tenia per costum, va entrar a la sinagoga i s'aixecà a llegir. 17 Li donaren el volum del profeta Isaïes, el desplegà i va trobar el passatge on hi ha escrit:

18 L'Esperit del Senyor reposa sobre meu,
perquè ell m'ha ungit.

M'ha enviat

a portar la bona nova als pobres,

a proclamar als captius la llibertat

i als cecs el retorn de la llum,

a posar en llibertat els oprimits,

19 a proclamar

l'any de gràcia del Senyor.

20 Després plegà el volum, el retornà a l'ajudant de la sinagoga i es va asseure. Tots els qui eren a la sinagoga tenien els ulls posats en ell.

21 Aleshores començà dient-los:

Avui es compleix aquesta escriptura que acabeu d'escoltar.

"El Regne ja és aquí, enmig vostre", això va dir Jesús. I el Regne és això: una **nova manera de relació amb Déu i amb els altres**, una vida nova, una vida "ressuscitada".

Conseqüències

- La ® obre una perspectiva **d'esperança**, en la línia del Déu fidel de l'AT. Déu és alliberador; la història no està predestinada, ni és quelcom estàtic.
- La ® corporal de Jesús subratlla que l'acció de Déu es realitza en el món, que **no hi ha separació entre sagrat i profà**. La promesa de salvació per part de Déu abasta la **totalitat** de la vida humana, de la naturalesa i del cosmos.
- La Bona Notícia no és només un missatge sobre el més enllà, sinó una crida a **cuidar, protegir, fer créixer vida aquí, ara, en el nostre món**.
(pe. donar possibilitats concretes d'una vida digna a aquells que les autoritats diuen il·legals (oferir un contracte a algú, de manera que pugui aconseguir els papers); lluitar per un comerç just; posar els diners a la banca ètica, instaurar relacions més càlides en els nostres ambients de treball... També això és donar un rostre concret a la ® de Jesús.

En conclusió: cal que anunciem la Bona Notícia

i que parlem de la Resurrecció de Jesús al present, aquí, ara.

Creure en la resurrecció vol dir creure que

JESÚS VIU RESSUSCITAT enmig de nosaltres.

